

S HPV POVEZANE BOLEZNI PRI ŽENSKAH IN MOŠKIH

*Prof. dr. ŠPELA SMRKOLJ, dr. med., spec. ginekologije in porodništva z Ginekološke klinike
UKC Ljubljana in Medicinske fakultete Univerze v Ljubljani,*

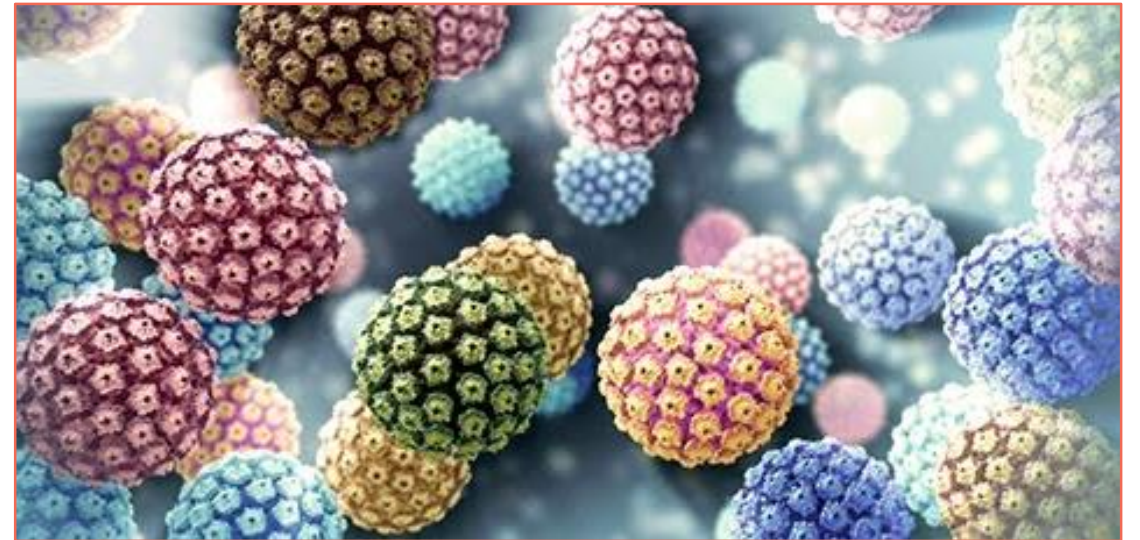
Vodja strokovne skupine za ginekologijo pri DP ZORA,

*Predsednica Zdrženja za ginekološko onkologijo, kolposkopijo in cervikalno patologijo pri
SZD*

Humani papilomavirusi (HPV)

- **Humani papilomavirusi (HPV)** so majhni, zelo raznoliki virusi z mnogo različicami, ki jih imenujemo **genotipi**.
- Poznamo **več kot 200** različnih genotipov HPV:
 - **Manj nevarni genotipi** (predvsem 6 in 11)
 - **Nevarnejši genotipi** (16, 18, 31, 33, 35, 39, 45, 51, 52, 56, 58, 59, 68)

HPV povzročajo različne vrste bolezni

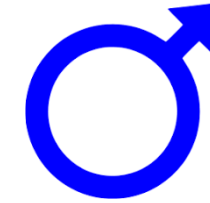
- **Pri ženskah:**

- Predrakave spremembe in rak materničnega vratu, nožnice, zunanjšega spolovila

- **Pri moških:**

- Rak penisa

- **Pri obeh spolih:**

- Genitalne bradavice in rekurentno papilomatozo grla
- Rak zadnjika
- Rak žrela in ustne votline.

HPV povzročajo različne vrste bolezni

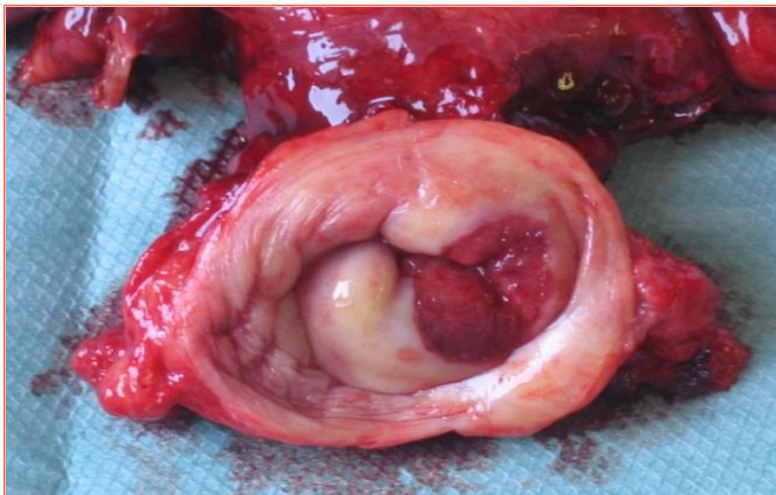
Genitalne bradavice ob zadnjiku

Papilomatoza grla

Kožne bradavice

Rak materničnega vratu

Vir vseh slik: Osebni arhiv.

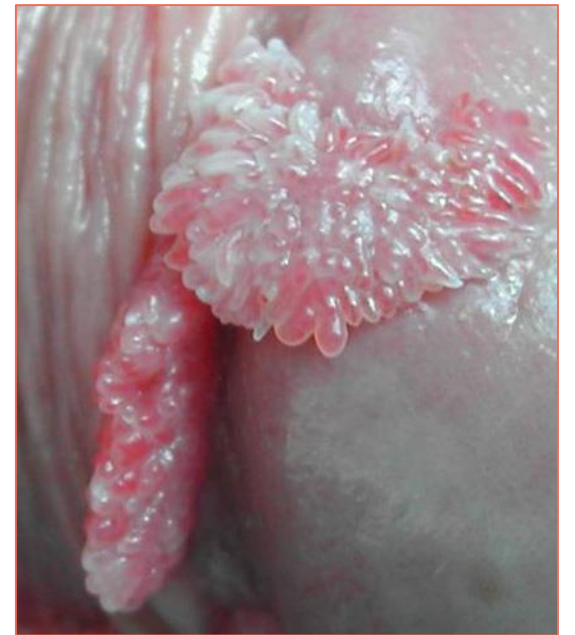

Rak zadnjika

S HPV povezane bolezni pri ženskah in moških: Genitalne bradavice

- Zelo pogosti benigni tumorji, slabo občutljivi na zdravljenje. Prisotne so pri 4% celotne populacije.
- 90% vseh povzročata HPV-6 in HPV-11.
- Pojavnost te bolezni v zadnjih 3 desetletjih izjemno narašča.
- Najpogosteje so okužena **dekleta med 19-22** in **moški med 22-26 let.**
- Razraščanje v cvetačaste tvorbe.
- Zmanjšanje kvalitete življenja.
- Boleče zdravljenje, 20-30% ponovitev.

Genitalne bradavice.

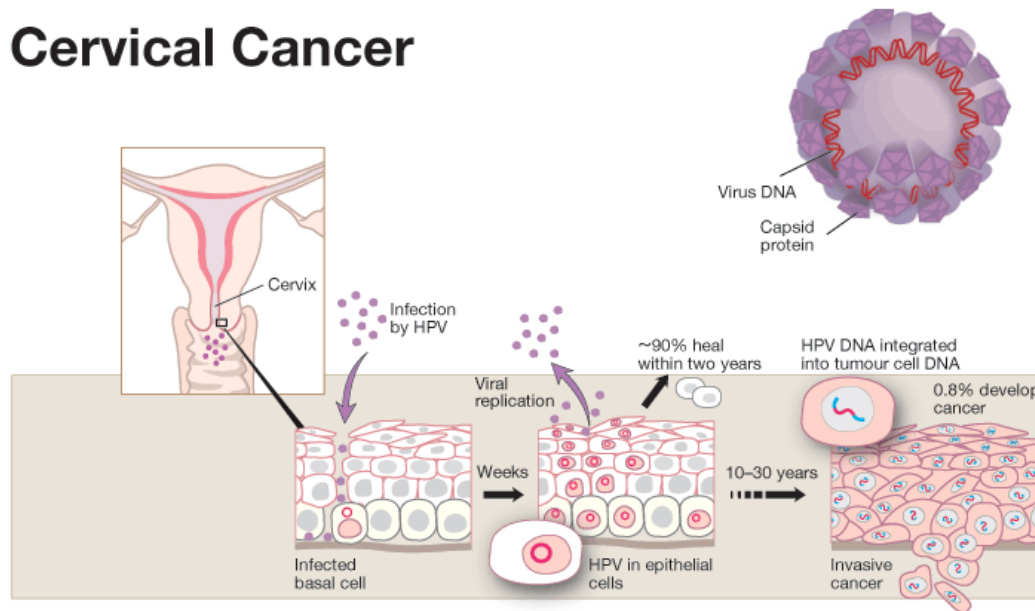
Vir: osebni arhiv.

S HPV povezane bolezni pri ženskah: Predrakave spremembe in rak materničnega vratu (RMV)

- RMV se razvije preko predstopenj, predrakavih sprememb materničnega vratu (**PIL-NS, PIL-VS, AIS**).

Cervical Cancer

The Nobel Committee for Physiology or Medicine 2008 Illustration: Annika Röhl

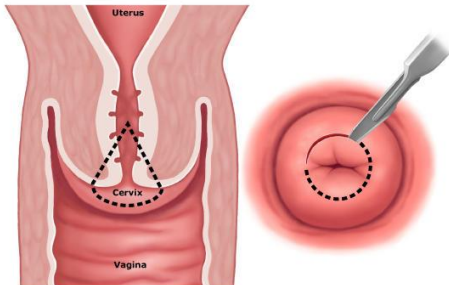
Vir: <https://www.pinterest.com/pin/308989224407942293/>

- Zaradi počasnega razvoja je eden redkih rakov, ki ga **lahko preprečimo** z učinkovitim presejanjem!
- Za nastanek predrakavih sprememb materničnega vratu in RMV je **NUJNA** dolgotrajna okužba z visokorizičnimi genotipi HPV.
- Če s primarno preventivo ne uspemo, imamo učinkovite načine zdravljenja, ki lahko bolezen pozdravijo, če jo odkrijemo v zgodnjem obdobju.
- Preventivni pregledi (s testom PAP) so zelo pomembni, ker omogočajo odkrivanje predrakavih sprememb in zgodnjega RMV pri ženskah, ki še nimajo simptomov bolezni.

S HPV povezane bolezni pri ženskah: Predrakave spremembe in rak materničnega vratu (RMV)

- Z RMV v Sloveniji letno **zboli** med **100 in 120 žensk** in **umre** med **40 do 50** žensk.
- Letno odkrijemo in **zdravimo** med **1500 in 2000** histopatološko potrjenih **predrakavih sprememb visoke stopnje**, ki bi nezdravljene lahko napredovale v raka.
- Zdravljenje bolezni, ki so posledica okužb s HPV ima lahko tudi resne posledice, kot je na primer **prezgodnji porod** pri zdravljenju obširnih predrakavih sprememb materničnega vratu.

Nedonošenček.

Vir: osebni arhiv.

S HPV povezane bolezni pri ženskah in moških: Rak zadnjika in Rak žrela in ustne votline.

- **Rak zadnjika** je redka bolezen, ki pa v zadnjem času narašča; večinoma nastane zaradi okužbe s HPV; nastane preko predstopenj; analni seks poveča tveganje za njegov nastanek.
- **Rak žrela in ustne votline** prav tako pri obeh spolih narašča; povezan je z oralnim seksom.

Rak zadnjika.

Vir: Osebni arhiv.

Rak žrela in ustne votline.

Vir: Osebni arhiv.

Preprečevanje s HPV povezanih bolezni: Cepljenje proti HPV

- **Cepljenje proti HPV** je najučinkovitejši ukrep proti okužbi s HPV.
- Ker **cepivo ni terapevtsko (ne pozdravi že obstoječih okužb)** in ker se dekleta in fantje okužijo najpogosteje v prvem letu po začetku spolnih odnosov, je cepljenje najbolj učinkovito, če ga opravimo pred prvim spolnim odnosom.

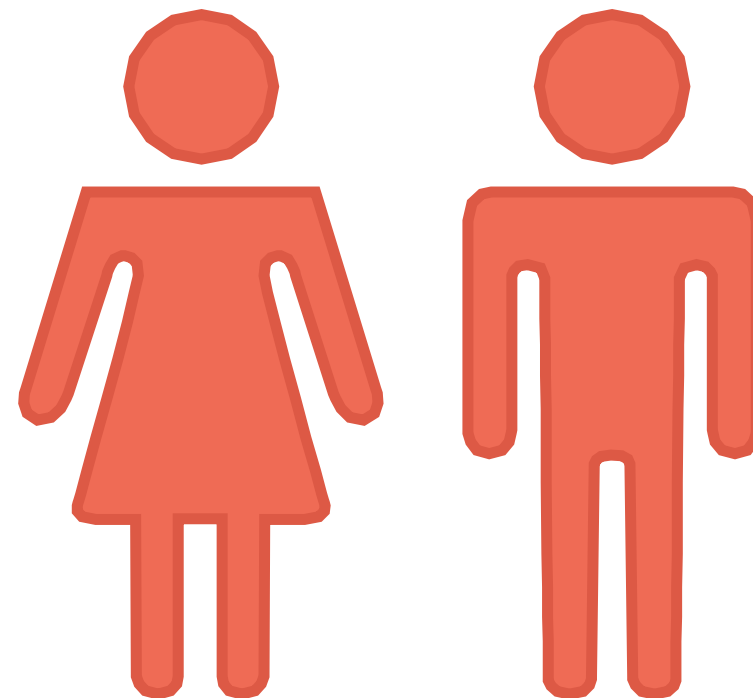

- Ker kljub cepljenju ostaja verjetnost za okužbo s preostalimi visokotveganimi HPV in razvoj RMV, je **treba nadaljevati s preventivnimi ginekološkimi pregledi**.

POMEMBNO JE, DA CEPIMO TUDI DEČKE PROTI OKUŽBI S HPV!

- po okužbi s HPV po naravni poti **moški ne razvijejo zadosti protiteles** in ta protitelesa niso vedno zaščitna pred ponovno okužbo
- **Prevalenca genitalnih HPV okužb je višja pri moških** kot pri ženskah in se s starostjo pri moških ne znižuje
- visoka HPV prevalenca pri moških je posledica ponavljajoče ali večkratne okužbe z multiplimi, med seboj neodvisnimi genotipi HPV, pot okužbe gre prek kože (ne prek sluznic!)
- Prevalenca orofaringelanih HPV okužb je pri moških znatno višja kot pri ženskah
- Moški imajo tudi večkrat kot ženske ponovitve genitalnih bradavic (1 ponovitev pri 44 % moških, 2 ponovitvi pri 22 %)
- Prenos okužbe s HPV je pogosteje od ženske na moškega (v 12,3 %) kot obratno (v 7,3 %): **moški potrebujejo zaščito**
- t.i. „čredna imunost“ s cepljenjem deklic in žensk NI dovolj za zaščito dečkov in moških.

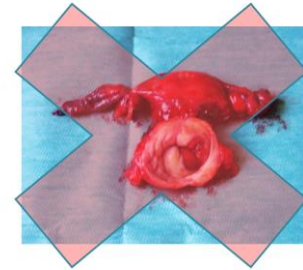

Vir: Giuliano AR et al. J Infect Dis 2018; Nyitray AG et al. J Infect Dis 2014, 209: 1007-1015.

Zaključki

- Okužba s HPV je zelo pogosta, vsaj enkrat v življenju se okuži večina spolno aktivnih.
- Večina okužb izzveni brez posledic, nekatere pa povzročajo resne predrakave in rakave bolezni.
- **Okužbe s HPV je bolje preprečevati kot pa jih zdraviti!!!**
- Zdravljenje bolezni, ki so posledica okužb s HPV ima lahko tudi **resne posledice**, kot je na primer prezgodnji porod pri ženskah.
- Precepljenost proti okužbam s HPV je v Sloveniji prenizka.
- Cepljenje vseh mladostnikov (tudi dečkov) bi močno zmanjšalo breme bolezni, ki jih povzročajo HPV.

STARŠI, UČITELJI, DOVOLITE, DA CEPIMO VAŠEGA OTROKA, DA NE BI ZBOLEL ZARADI BOLEZNI, KI JIH HPV POVZROČAJO!

